

GŁOS PODGÓRZA

BIULETYN INFORMACYJNY
DZIELNICY XIII

/ STARE PODGÓRZE / ZABŁOCIE / KABEL / PŁASZÓW /
/ RYBITWY / PRZEWÓZ / MATECZNY

107 WYD. 4 / 2024

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

ISSN 1428-9199

*Serdeczne życzenia
Zdrowych i Radosnych
Świąt Bożego Narodzenia
oraz Szczęśliwego
Nowego Roku
składa
Rada i Zarząd
Dzielnicy XIII Podgórze*

fot. Jacek Młynarz

Z ŻYCIA RADY DZIELNICY

Za nami bardzo intensywna jesień w pracach Rady Dzielnicy. Rada obradowała na trzech sesjach, z których jedna miała charakter wyjazdowy i odbyła się na Osiedlu Kabel. Jesienne obrady Rady zaowocowały podjęciem aż 58 uchwał.

Rada powołała Komisję Transportu i Organizacji Ruchu Drogowego, a jej Przewodniczącym wybrany został radny **Mikołaj Kasiej**.

Pozytywnie zaopiniowano koncepcję obsługi komunikacyjnej dla planowanej inwestycji wielorodzinnej przy ul. Lasówka pod warunkiem zachowania wysokich drzew.

Pozytywną opinię uzyskał **projekt regulaminu targowisk**, jednak pod pewnymi warunkami, m.in.: zastrzeżenia możliwości wprowadzenia zmian godzin w regulaminach targowisk na wniosek Rady Dzielnicy czy też umożliwienia handlu wyrobami rękodzieła.

Rada podjęła kilka uchwał związanych z organizacją ruchu. Pozytywnie zaopiniowała **zmiany organizacji ruchu na ulicach Jerolimskiej, Heltmana, Siemomysła, Stoigniewa, Pańskiej, Gipsowej, Łuczniaków, Dauna, Mieczników i Uśmiech**, zwracając jednak uwagę na dodatkowe aspekty, w tym min.: wprowadzenie naprzemiennego parkowania w ciągu ul. Jerolimskiej - Heltmana oraz potrzebę objęcia tego terenu i terenów po przeciwnej stronie ulicy Wielickiej Strefą Płatnego Parkowania w ramach najbliższego poszerzania SPP planowanego na 10 sierpnia 2026 roku. Pozytywną opinię uzyskało **wprowadzenie strefy zamieszkania na ul. Mydlarskiej oraz wyznaczenie miejsc postojowych przy ulicy Saskiej** na prawych pasach jezdni na odcinku od ul. Lipskiej do ronda pod estakadą tramwajową

Przyjęto szereg wniosków do Prezydenta Miasta Krakowa, które dotyczyły min.:

- **utrzymania Komisariatu Policji przy ul. Zamoyskiego;**
- **utworzenia V oddziału Straży Miejskiej** w południowej części Krakowa;
- **zwiększenia ilości etatów w Straży Miejskiej Miasta Krakowa;**
- **zamknięcia fragmentu ul. Swoszowickiej** w celu ochrony szlaku migracyjnego zwierząt;
- **podjęcia działań mających na celu ochronę przed hałasem mieszkańców Osiedla Kabel i okolic oraz mieszkańców bloków przy ul. Lipskiej;**
- **wprowadzenia do Budżetu Miasta Krakowa na 2025 rok zadań inwestycyjnych** na terenie Dzielnicy XIII Podgórze;
- **interwencji do Polskich Kolei Państwowych S.A.** w sprawie **oznakowania terenu pod estakadami kolejowymi** pomiędzy ulicą Powstańców Wielkopolskich i ulicą Dekerta w sposób zapewniający przejrzystość i skuteczną egzekucję przepisów;
- **przejęcia na rzecz Gminy Miejskiej Kraków działek** o nieuregulowanej własności prawnej przy **Placu Braci Dudzińskich**.

DZIELNICA XIII PODGÓRZE

Rada wnioskowała również o **instalację elementów spowalniających ruch na ul. Wrobela** w postaci progów wyspowych oddzielonych giętkimi słupkami BRD, **zmianę sposobu funkcjonowania toalet na terenie Parku Bagry Wielkie**, a także o **nadanie nazw nowym ulicom na terenie naszej Dzielnicy**: ulicy łączącej ul. Konopnickiej z ul. Rydlówka imienia Emilii Urbańczyk, nowej drodze pomiędzy ulicami Orawską a Długosza imienia Zająca Poziomki, a nowej ulicy na Osiedlu Przewóz imienia Zofii Kosak-Szczuckiej.

Negatywnie zaopiniowano **możliwość zbycia w trybie bezprzetargowym** części działki przy ul. Nowohuckiej oraz nieruchomości położonej przy ul. Gromadzkiej.

Negatywną opinię wydano dla **ustalenia warunków zabudowy dla inwestycji** przewidującej budowę budynku mieszkalnego wielorodzinnego z usługami w parterze przy **ul. Trakt Papięski** z uwagi na to, że w rejonie planowanej inwestycji brakuje infrastruktury społecznej i edukacyjnej oraz odpowiedniego skomunikowania terenu komunikacją zbiorową.

Również negatywnie zaopiniowano **lokalizację mchofiltrów** w pobliżu ul. Wielickiej z uwagi na konkretne umiejscowienie tj. z dala od ciągów pieszych i miejsc skupiających ludzi.

Pozytywną opinię wydano dla **projektu budowy ulicy łączącej ul. Śliwiaka z ul. Nad Drwiną** pod pewnymi warunkami, tj. zaprojektowania m.in. zatoki autobusowej przy wjeździe z ulicy Śliwiaka w stronę ul. Nad Drwiną, chodnika po obu stronach drogi, sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu ul. Domagały z ul. Nad Drwiną, dodatkowych przejść dla pieszych oraz elementów spowalniających ruch.

Podobnie zaopiniowano **projekt budowlany odcinka chodnika wzdłuż ul. Ślusarskiej** zgłaszając uwagi, w tym m.in.: zachowanie istniejącej wysokiej zieleni i zaprojektowanie nowych przestrzeni zieleni, poszerzenie chodnika, zaprojektowanie elementów małej architektury uniemożliwiających postój na chodniku, wprowadzenie rozwiązań mających na celu zapewnienie kontynuacji ciągu pieszego od ul. Romanowicza do ul. Przemysłowej.

Również pozytywnie Rada zaopiniowała **projekt architektoniczno-budowlany** mający na celu zagospodarowanie terenu zielonego przy ul. Zabłocie.

Ponadto Rada zawnioskowała o **wprowadzenie zakazu parkowania samochodów ciężarowych na Placu Braci Dudzińskich**.

Kolejna sesja odbędzie się **17 grudnia o godz. 18.00**. Przypominamy, że pełną treść wszystkich uchwał znajdują Państwo w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Krakowa.

■ Jarosław Komorniczak

OD MIŁOŚNIKÓW DLA MIŁOŚNIKÓW - WYJĄTKOWY ZAPIS HISTORII NASZEJ DZIELNICY

Dnia 26 miesiąca lutego roku 1784 cesarz Józef II Habsburg wydał w stołecznym Wiedniu uniwersał, na mocy którego niewielka osada zlokalizowana na prawym brzegu odnogi Wisły (zwanej Zakazimierką) otrzymała prawa miejskie. 240 lat po tym wydarzeniu Muzeum Krakowa i Rada Dzielnicy XIII oddają w nasze ręce wyjątkowy zapis dziejów tego miejsca.

Podgórze wzbogaciło się właśnie o unikalne wydawnictwo – „Leksykon Podgórze”. To pierwsze tego typu opracowanie w Polsce, dedykowane w całości jednej dzielnicy. Oficjalna premiera książki odbyła się 28 listopada w historycznej sali im. Franciszka Maryewskiego, mieszczącej się w dawnym magistracie podgórskim. Projekt powstał z inspiracji Rady Dzielnicy XIII Podgórze, a został zrealizowany przez Muzeum Krakowa.

„Leksykon Podgórze” to owoc pracy ponad czterdziestu autorów – historyków, muzealników, archiwistów i pasjonatów Podgórze. Dzięki ich zaangażowaniu udało się zebrać i uporządkować rozproszoną wiedzę o dzielnicy, tworząc dzieło będące kompendium historii, kultury i współczesności Podgórze.

Prace nad publikacją przebiegły w rekordowym tempie – zaledwie rok wystarczył, by przygotować ponad 400-stronicowy leksykon, zawierający 240 haseł głównych – po jednym na każdy rok naszej wspólnej historii.

„Leksykon Podgórze” jest napisany w formie przystępnych haseł, które poruszają szeroką gamę tematów – od legendarnych początków dzielnicy, przez jej dynamiczny rozwój w XIX i XX wieku, aż po współczesność. W książce znalazły się artykuły o najważniejszych miejscach, takich jak Kopiec Krakusa czy kościół św. Benedykta, a także o mniej znanych aspektach dzielnicy, jak działalność dawnych fabryk czy historia podgórskiego sportu.

Ciekawostką są autorskie teksty i niespodzianki wplecione w narrację – m.in. teksty piosenek oraz cytaty związane z Podgórzem. Dodatkowo, książka zawiera cztery mapy, które ułatwiają lokalizację omawianych miejsc i zjawisk.

Leksykon to owoc współpracy 44 autorów i autorek, miłośników i miłośniczek Podgórze. Ich trzon stanowił Komitet Redak-

cyjny w składzie: dr Kamila Follprecht, dr Robert Gawęł, Dariusz Rywczak, Jacek Salwiński (przewodniczący) oraz Melania Tutak. Autorzy leksykonu to zarówno profesjonalni badacze dziejów Podgórze, jak i zaangażowani pasjonaci związani z tą wyjątkową częścią Krakowa. Tai dobór twórców zapewnił różnorodność spojrzeń na naszą dzielnicę.

Wydawnictwo zostało opatrzone wstępem Szymona Toboły – pomysłodawcy Leksykonu i przewodniczącego Rady Dzielnicy XIII oraz dyrektorów Muzeum Krakowa – Michała Niezabitowskiego i Jacka Salwińskiego.

Podgórze przez wieki posiadało odrębną tożsamość, kształtowaną przez specyficzne warunki geograficzne i historyczne. „Leksykon Podgórze” ukazuje tę odrębność, jednocześnie wplatając ją w szerszy kontekst dziejów Krakowa. Książka jest nie tylko zbiorem faktów, ale także zaproszeniem do odkrywania dzielnicy – jej zabytków, tajemnic i niezwykłych historii.

„Leksykon Podgórze” jest dostępny w sprzedaży w Muzeum Podgórze, a także w sklepie internetowym tej instytucji. To idealna propozycja zarówno dla mieszkańców Podgórze, jak i wszystkich zainteresowanych historią Krakowa. A w okresie świątecznym to idealny prezent dla rodziny i znajomych.

Wydawnictwo to stanowi pomnik dla dzielnicy – nie tylko dokumentuje jej przeszłość, ale także inspirowanie do dalszego jej poznawania. Dla miłośników lokalnych historii „Leksykon Podgórze” jest lekturą obowiązkową, która na długo pozostanie w pamięci.

■ Jarosław Komorniczak

■ fot. Muzeum Historyczne Miasta Krakowa

POZNAJ CZŁONKÓW RADY DZIELNICY XIII PODGÓRZE

Kontynuujemy przybliżanie Państwu sylwetek członków Rady Dzielnicy dziewiątej kadencji.

NAZYWAM SIĘ SZYMON TOBOŁA

Jestem radnym z **Okręgu numer 13**, który obejmuje część Płaszowa, głównie okolice ul. Płaszowskiej, Przewóz oraz Szczygła.

Pełnię funkcję **Przewodniczącego Rady i Zarządu Dzielnicy XIII Podgórze** oraz jestem członkiem **Komisji Infrastruktury, Komisji Sportu, Komisji Społecznej i Zdrowia**, a także **Komisji Kultury**.

Zapraszam Państwa do kontaktu drogą mailową pod adresem - szymon.tobola@dzielnica13.krakow.pl lub telefonicznie: **601 417 229**.

W Radzie Dzielnicy mam zaszczyt pracować od 2014 roku, a od 2018 roku pełnię rolę Przewodniczącego Rady i Zarządu Dzielnicy XIII. Rola radnego to nie tylko obowiązki, ale również ogromna satysfakcja wynikająca z realnego wpływu na przestrzeń publiczną. Jednym z moich priorytetów jest aktywna praca z Budżetem Obywatelskim, dzięki któremu udało się zrealizować liczne projekty, takie jak: zagospodarowanie Parku Bagry Wielkie, rewitalizacja Stawu Płaszowskiego czy modernizacja Stadionu przy ul. Parkowej.

Prywatnie jestem w szczęśliwym związku małżeńskim, a moja pasją są sport i muzyka. Funkcję radnego pełnię z zamiłowania oraz chęci pomagania ludziom i zmieniania naszego otoczenia na lepsze.

Moje priorytety w Radzie Dzielnicy to:

- sport: rewitalizacja KS Płaszowianka, TS Rybitwy, modernizacja obiektów Korony oraz Stadionu przy ul. Parkowej;
- infrastruktura: przebudowa ulic Płaszowskiej i Rybitwy;
- edukacja: budowa nowej infrastruktury, w tym żłobków przy ul. Krzemionki i Rybitwy, nowej szkoły przy ul. Dekerta/Portowej, a także nowych przedszkoli przy ul. Prokocimskiej oraz na osiedlu Płaszów.

Moje ulubione miejsce w Podgórzu to Park Bagry Wielkie.

PODGÓRZE TO DLA MNIE... WOLNOŚĆ, ODDECH, DOM I WYJĄTKOWOŚĆ. TO MIEJSCE, W KTÓRYM CZUJĘ SIĘ NAJLEPIEJ, ŁĄCZĄC PRACĘ DLA MIESZKAŃCÓW Z WŁASNYMI PASJAMI I WARTOŚCIAMI.

NAZYWAM SIĘ EMILIA PACIA

Jestem radną z **Okręgu numer 14**, który obejmuje okolicę ulicy Koszykarskiej i Nowohuckiej.

Pełnię funkcję **Przewodniczącej Komisji Współpracy z Młodzieżą** oraz **Wiceprzewodniczącej Komisji Rewizyjnej**. Pracuję także w Komisji Kultury.

Zapraszam Państwa do kontaktu drogą mailową pod adresem - emilia.pacia@dzielnica13.krakow.pl.

Najmłodsza Radna w Krakowie, współpracowniczka Prezydenta Miasta Krakowa Aleksandra Miszałskiego, studentka prawa WPIA UJ oraz dążąca do perfekcji młoda prawniczka. Miłośniczka zwierząt, prawa cywilnego, podróży oraz szeroko pojętej sztuki.

Dotychczas zajmowałam się pomocą przeważnie naszym czworonożnym przyjaciołom, jednak miłością i opieką otaczałam także ptaszki, myszy i inne żyjątka. Podejmowałam się wolontariatu w ramach fundacji niosącej pomoc zwierzętom, szczególnie na początku inwazji Rosji na Ukrainę w 2022 r. Samym Podgórzem natomiast zauroczyłam się z chwilą pierwszej wizyty - w momencie, gdy moim oczom ukazał się Rynek Podgórski wraz z niebosiężnym Sanktuarium Świętego Józefa. Postanowiłam zacząć zmieniać świat na lepsze również na lokalnej płaszczyźnie, a zatem działać na rzecz naszej małej Ojczyzny. Nie sposób zaprzeczyć, że sam pomysł okazał się być wysoce urodzajny - dostąpiłam zaszczytu urzeczywistnienia utylitarnych i zorientowanych na dobro społeczne celów w promieniu całej Dzielnicy XIII Miasta Krakowa. Decyzję tę uznaję za przepustkę do najpiękniejszego, jak dotąd, rozdziału mojego życia.

Moje priorytety w Radzie Dzielnicy to:

- zmodernizowanie Płaszowa i walka z barierami komunikacyjnymi na terenie całej Dzielnicy;
- ochrona zabytków i przelanie historii Płaszowa na papier;
- troska o zieleni oraz pomoc zwierzętom.

Moje ulubione miejsce w Podgórzu to Park im. Wojciecha Bednarskiego.

PODGÓRZE TO DLA MNIE... CZĄSTKA IDYLLI.

NAZYWAM SIĘ GRAŻYNA LIGĘZA

Jestem radną z **Okręgu numer 15**, który obejmuje ulice: Szczecińską, Gumniską, Myśliwską, Zadworze, Przewóz i ks. Turka.

Pełnię funkcję **Przewodniczącej Komisji Edukacji** oraz pracuję w **Komisji Kultury**.

Zapraszam Państwa do kontaktu drogą mailową pod adresem - **grazyna.ligęza@dzielnica13.krakow.pl**.

Jestem absolwentką Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie na kierunku wychowanie przedszkolne. Ukończyłam studia podyplomowe z nauczania początkowego oraz z nowoczesnego kierowania i zarządzania szkołą. Przez wiele lat pracowałam jako nauczyciel i dyrektor placówek oświatowych na terenie naszej dzielnicy, takich jak Samorządowe Przedszkole nr 91, Szkoła Podstawowa nr 47, Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 przy ul. Myśliwskiej oraz Samorządowe Przedszkole nr 57. W swojej pracy zawodowej zawsze priorytetowo traktowałam dobro dzieci i uczniów oraz budowanie pozytywnego wizerunku placówek w środowisku.

Przez 18 lat pełniłam funkcję społecznego kuratora sądowego przy Sądzie Rodzinnym i Nieletnich dla Krakowa-Podgórze, wspierając dzieci i młodzież z rodzin patologicznych i zaniedbanych wychowawczo. Moje doświadczenie zawodowe oraz chęć aktywnego działania na rzecz naszej społeczności skłoniły mnie do zaangażowania się w pracę Rady Dzielnicy. Pragnę wykorzystać swój potencjał intelektualny i doświadczenie w pracy z ludźmi, aby działać dla rozwoju naszego środowiska.

Moje priorytety w Radzie Dzielnicy to:

- wspieranie inicjatyw kulturalnych i sportowych we współpracy ze szkołami i przedszkolami;
- poprawa bezpieczeństwa w obrębie szkół, przedszkoli i parków;
- integracja mieszkańców poprzez organizację imprez plenerowych w Parku Rzecznym "Ogród Płaszów";
- działania na rzecz poprawy warunków nauki w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 przy ul. Myśliwskiej, który zmaga się z nadmierną liczbą uczniów.

Moje ulubione miejsce w Podgórzu to okolice Rynku Podgórskiego z przepięknym kościołem św. Józefa.

PODGÓRZE TO DLA MNIE... PIĘKNE I RÓŻNORODNE MIEJSCE, Z KTÓRYM JESTEM ZWIĄZANA EMOCJONALNIE I ZAWODOWO. TU MIESZKAM, ODPOCZYWAM I BUDUJĘ POZYTYWNE, SZEROKIE RELACJE Z PRZYJACIÓŁMI.

NAZYWAM SIĘ TOMASZ WALKIEWICZ

Jestem radnym z **Okręgu numer 16**, który obejmuje część ulicy Przewóz.

Pełnię funkcję **Przewodniczącego Komisji Infrastruktury** oraz jestem członkiem **Komisji Edukacji**.

Zapraszam Państwa do kontaktu drogą mailową pod adresem - **tomasz.walkiewicz@dzielnica13.krakow.pl**.

Z Podgórzem związany jestem od 1990 roku, a zawodowo specjalizuję się w zarządzaniu projektami w branży IT. Praca nad implementacją systemów bezpieczeństwa i automatyki pozwala mi nieustannie poszerzać horyzonty. Moje zainteresowania obejmują nowoczesne technologie, koncepcję Smart City oraz innowacje, które mają na celu poprawę bezpieczeństwa i komfortu życia.

Pasjonuję się sportem, kulinariami i kawą. Angażuję się także w projekty społeczne, starając się wspierać innych. Od ponad 5 lat aktywnie działam na rzecz naszej dzielnicy, koncentrując się na poprawie infrastruktury szkół i przedszkoli. W poprzedniej kadencji szczegółowo analizowałem problemy edukacyjne w Podgórzu oraz poszukiwałem możliwych rozwiązań. Moje podejście oparte jest na dogłębnej analizie oraz współpracy z lokalnymi instytucjami.

Obecnie pełnię funkcję przewodniczącego Komisji Infrastruktury, co daje mi możliwość kierowania zespołem, w którym różnorodne punkty widzenia sprzyjają poszukiwaniu najbardziej zrównoważonych rozwiązań na rzecz mieszkańców. Zarządzanie zespołem to dla mnie nie tylko kwestia efektywności, ale także integracji różnych doświadczeń, co prowadzi do najlepszych rezultatów.

Moje priorytety w Radzie Dzielnicy to:

- rozwój infrastruktury edukacyjnej i bezpieczeństwa, aby Podgórze było miejscem przyjaznym zarówno dla dzieci, jak i dorosłych;
- promowanie innowacji technologicznych, które zwiększają komfort i jakość życia mieszkańców;
- budowanie silnej więzi społecznej poprzez wspieranie projektów społecznych oraz współpracę z lokalnymi instytucjami.

Trudno mi wybrać jedno ulubione miejsce w Podgórzu, bo ma ono wiele urokliwych zakątków. Uwielbiam atmosferę Starego Podgórze, pełnego historii i klimatu, a także parki, które oferują doskonałą przestrzeń do relaksu i naładowania energii do dalszej pracy.

PODGÓRZE TO DLA MNIE... MIEJSCE, W KTÓRYM DORASTAŁEM, ROZWIJAM SIĘ I PIELĘGNUJĘ SVOJE PASJE ORAZ RELACJE Z LOKALNĄ SPOŁECZNOŚCIĄ.

PODGÓRSKIE PERSPEKTYWY W BUDŻECIE MIASTA

Projekt Budżetu Miasta Krakowa na rok 2025 przewiduje wiele zadań, które mają na celu rozwój i poprawę jakości życia w naszej dzielnicy. W tym artykule znajdziecie Państwo ich szczegółowy wykaz, wartość oraz cel realizacji. Obecna wersja projektu budżetu na 2025 roku z perspektywy Dzielnicy XIII nie wygląda źle, jednak wiele planowanych wcześniej inwestycji na tę chwilę się w nim nie znalazło. Nadal jednak o nie walczymy i liczę, że przynajmniej część uda się jeszcze wprowadzić do Budżetu Miasta Krakowa na 2025 rok.

Zadania przewidziane na terenie naszej dzielnicy, które znalazły się w projekcie budżetu obejmują zarówno rozbudowę infrastruktury drogowej, edukacyjnej, kulturalnej czy sportowej, modernizację istniejących obiektów, rewitalizację terenów zielonych oraz stworzenie przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom. Wspólnym mianownikiem tych działań jest podniesienie komfortu życia, dbałość o środowisko, bezpieczeństwo pieszych i kierowców oraz zwiększenie liczby terenów rekreacyjnych. Poniżej szczegółowa lista zadań wg ich wartości:

Inwestycje powyżej 10 mln zł

- **Rozbudowa Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 15, ul. Grochowa 23** – finansowanie: **28 526 000 zł**. Zadanie obejmuje realizację II etapu robót budowlanych.
- **Park Kolejowy** – finansowanie: **11 000 000 zł**. Zadanie obejmuje budowę infrastruktury Parku Kolejowego oraz ciągu pieszo-rowerowego od stacji Zabłocie do ul. Powstańców Wielkopolskich.

Inwestycje od 5 mln zł do 10 mln zł

- **Rewitalizacja i modernizacja Fortu nr 31 św. Benedykt** – finansowanie: **8 612 876 zł**. Zadanie ma na celu przywrócenie Fortu do użytku i przystosowanie go do nowych funkcji.
- **Budowa żłobka przy ul. Krzemionki** – finansowanie: **7 787 922 zł**. Zadanie obejmuje przygotowanie dokumentacji, rozpoczęcie prac budowlanych oraz zakup wyposażenia.
- **Budowa żłobka przy ul. Rybitwy** – finansowanie: **7 773 900 zł**. Zadanie obejmuje przygotowanie dokumentacji oraz rozpoczęcie prac budowlanych.
- **Zakup lokalu w rejonie ul. Myśliwskiej na potrzeby klas I-III szkoły podstawowej** – finansowanie: **6 000 000 zł**.

Inwestycje od 1 mln zł do 5 mln zł

- **Muzeum Miejsce Pamięci KL Płaszów** – finansowanie: **4 485 249 zł**. Zadanie obejmuje roboty budowlane, nadzór autorski, opracowanie projektu i realizacji elementów wystawy stałej oraz wyposażenia wnętrza Memoriału i Szarego Domu oraz kontynuację wykonania Pomnika Dźwiękowego KL Płaszów.
- **Rewitalizacja Kamieniołomu Libana** – finansowanie: **1 500 000 zł**. Zadanie obejmuje budowę ogrodzenia urwiska oraz modernizację budynku magazynowego.
- **Termomodernizacja Samorządowego Przedszkola nr 57, ul. Kutrzeby 6** – finansowanie: **1 500 000 zł**.
- **Budowa przepompowni "Kabel"** – finansowanie: **1 446 176 zł**. Zadanie obejmuje przygotowanie projektu dla realizacji II etapu inwestycji, uzyskanie pozwolenia na budowę zbiornika retencyjnego i przepompowni przy ul.

Prokocimskiej oraz finalizację prac budowlanych w ramach I etapu inwestycji.

- **Modernizacja basenu KS Korona, ul. Kalwaryjska** – finansowanie: **1 000 000 zł**. Zadanie obejmuje przygotowanie projektu oraz niezbędnej dokumentacji (realizacja przewidziana do roku 2027).

Inwestycje poniżej 1 mln zł

- **Zagospodarowanie terenu wokół Stawu Płaszowskiego** – finansowanie: **500 000 zł**. To kontynuacja zadania z lat poprzednich w zakresie elementów małej architektury oraz zieleni.
- **Modernizacja sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej nr 29, al. Dembowskiego 12** – finansowanie: **200 000 zł**.
- **Budowa szkoły podstawowej w rejonie ulic Dekerta i Portowej** – finansowanie: **169 900 zł**. Zadanie obejmuje opracowanie dokumentacji, a realizacja rozpisana jest na lata 2025-2029.
- **Termomodernizacja budynku administracyjno-socjalnego na stadionie Korony (ul. Parkowa)** – finansowanie: **110 700 zł** (realizacja przewidziana do roku 2028).
- **Budowa ogrodzenia przy DPS, ul. Łanowa 43, etap I** – finansowanie: **50 000 zł**.

Zadania realizowane z Budżetu Obywatelskiego

- **Większy park Zabłocie i nowy plac zabaw** – finansowanie: **1 029 178 zł** (budżet obywatelski dzielnic – edycja XI).
- **Bagry 2.0** – finansowanie: **750 000 zł** (budżet obywatelski ogólnomiejski – edycja XI). Realizacja zadania przewidziana jest do 2026 roku.
- **Zielono Mi!!! oraz wokół Nas!** – finansowanie: **550 000 zł** (budżet obywatelski dzielnic – edycja X).
- **Zielony Skwer "Ptasi Zagajnik" przy ul. Myśliwskiej – etap II** – finansowanie: **320 000 zł** (budżet obywatelski dzielnic – edycja X).
- **Czyste powietrze na Podgórzu - instalacja mchofiltrów** – finansowanie: **300 000 zł** (budżet obywatelski dzielnic – edycja X).
- **Ławki, leżaki, gry podwórkowe na Zielonym Skwerze przy Lipskiej** – finansowanie: **135 000 zł** (budżet obywatelski dzielnic – edycja X).
- **Twój Umysł – Twoja Siła!** – finansowanie: **110 000 zł** (budżet obywatelski dzielnic – edycja XI).
- **Scena plenerowa przy Centrum Kultury Podgórze Klub Przewóz** – finansowanie: **50 000 zł** (budżet obywatelski dzielnic – edycja XI). Realizacja zadania przewidziana jest do 2026 roku.
- **KS Płaszowianka - remont asfaltowych boisk wielofunkcyjnych** – finansowanie: **50 000 zł** (budżet obywatelski dzielnic – edycja XI). Realizacja zadania przewidziana

na jest do 2026 roku.

DOCHODY I WYDATKI MIASTA KRAKOWA W 2025 ROKU

Projekt Budżetu Miasta Krakowa na 2025 rok przewiduje dochody na poziomie **8 948 492 952 zł**, co oznacza wzrost o 10,4% w porównaniu do planu na 2024 rok, natomiast planowane wydatki wynoszą **9 676 229 810 zł**, co stanowi wzrost o 12% względem poprzedniego roku.

Władze Krakowa zamierzają zrealizować program inwestycyjny na kwotę **939 686 337 zł**, z czego 90% stanowią kontynuacje istniejących projektów, a 10% – nowe przedsięwzięcia.

JAKICH INWESTYCJI ZABRAKŁO?

Niestety, ale są też inwestycje, które w obecnym projekcie budżetu na 2025 nie zostały uwzględnione. Jest to budowa Centrum Sportów Zimowych, budowa Filii Biblioteki Kraków, budowa

przedszkola samorządowego przy ul. Prokocimskiej oraz przebudowa ulic Szafrana i Płaszowskiej. O ile brak środków na budowę Centrum Sportów Zimowych jest pewny, o tyle nadal czynione są starania o wprowadzenie do budżetu pozostałych inwestycji. W momencie gdy Państwo czytacie ten tekst prawdopodobnie już wiadomo, które zadania zostały uwzględnione.

PODSUMOWANIE

Rok 2025 przyniesie wiele pozytywnych zmian dla Podgórza. Planowane projekty mają na celu nie tylko poprawę warunków życia, ale także zwiększenie estetyki naszej przestrzeni oraz integrację społeczną. Mamy nadzieję, że te inwestycje przyczynią się do jeszcze lepszego rozwoju naszej dzielnicy i sprawią, że Podgórze stanie się jeszcze wspanialszym miejscem do życia.

■ Rafał Zawisław

POGÓRZANIE I POGÓRZANKI ZDECYDOWALI!

7211 - tylu Podgórczan i Podgórczanek zagłosowało w Budżecie Obywatelskim. To właśnie ich głos zdecydował o tym, jakie projekty będą realizowane w Podgórzu w kolejnych latach. Jak wyglądało głosowanie? Jakie projekty zwyciężyły?

JAK WYGLĄDAJĄ WYNIKI GŁOSOWANIA?

13-27 września odbyło się głosowanie do Budżetu Obywatelskiego, podczas którego można było głosować online na stronie budzet.krakow.pl oraz w 22 punktach stacjonarnych, a zarazem mobilnych zlokalizowanych na terenie dzielnicy. Nieco częściej wybierali Państwo głosowanie online (3862 osoby), jednak głosowanie w punktach stacjonarnych również cieszyło się zainteresowaniem (2977 głosów) i dodatkowo było okazją do wielu ciekawych rozmów, które z pewnością zaowocują ciekawymi projektami na kolejnej edycji BO.

BAGRY, BAGRY I JESZCZE RAZ BAGRY!

Jednym ze zwycięzców tegorocznych zmagania ogólnomiejskich są bez zaskoczenia Bagry, które przez ostatnie lata stały się swoistą wizytówką Budżetu Obywatelskiego. Infrastruktura nad Bagrami wymaga również utrzymania, stąd wynosząca aż 1 500 000 zł wartość projektu, w którym w zależności od konieczności remontu obecnej infrastruktury i posiadanych środków finansowych, zakłada się również rewitalizację boiska do piłki nożnej przy ul. Koziej.

DZIELNICOWA ZWYCIĘŹCZYNI - KS PŁASZOWIANKA

W Płaszowiance nadszedł czas na remont boisk wielofunkcyjnych, dlatego że właśnie na to mieszkanki i mieszkańcy postawili aż 2036 punktów! Projekt zakłada remont boisk oraz wymianę piłkochwytyw, wymianę koszy do koszykówki, montaż stojaków na rowery oraz wykonanie dwóch boisk do padla o nawierzchni poliuretanowej na boisku asfaltowym.

DRUGIE MIEJSCE ZAJĄŁ PROJEKT "TWÓJ UMYŚŁ - TWOJA SIŁA"

Szkoła Podstawowa nr 137 im. prof. Wiktora Zina przy ul. Wroblela 79 stanie się bogatsza o kompleksowo wyposażoną salę do zabawy, nauki, terapii i stymulacji neurosensorycznej dzieci, młodzieży i osób starszych. Zostanie zakupiony sprzęt wykorzy-

stywany w metodzie naturalnej stymulacji neurosensorycznej zwanej metodą Tomatisa oraz metodą Biofeedback.

PODIUM ZAMYKA ZIELONA MYŚLIWSKA

Nowa droga już powstała, ale dzięki temu projektowi powstaną wzdłuż niej również nowe nasadzenia - drzewa i krzewy za 210 000 zł. Oprócz drogi zieleń zyska także okoliczny psi wybieg. Projekt zwraca uwagę na problem coraz intensywniejszej zabudowy mieszkaniowej na terenie Płaszowa, co doprowadziło do spadku liczności drzew. Dzięki zwycięskiemu projektowi trend ten uda się nieco odwrócić.

ZWYCIĘZCÓW NIE BYŁO TYLKO TRZECH!

Decyzją mieszkańców i mieszanek Podgórza zostanie zrealizowanych aż 7 projektów dzielnicowych! Już niedługo będziemy mogli podziwiać większy Park Stacja Wisła z nowym placem zabaw czy nowo wybudowaną scenę plenerową przy Centrum Kultury Podgórze Klub Przewóz. Dzięki projektowi "Co dwie książki, to nie jedna" Filia nr 46 Biblioteki Kraków przy ul. Limanowskiego 4 wzbogaci się o nowości wydawnicze dla dzieci, młodzieży i dorosłych, kody do platformy z e-bookami oraz materiały plastyczne do realizowania zajęć w Bibliotece. Ostatnim realizowanym projektem będzie "Chodźcie na spacer", dzięki któremu w trakcie każdego miesiąca 2025 roku będziecie mogli Państwo uczestniczyć w tematycznym spacerze po terenach naszej dzielnicy i wysłuchać niezwykłych historii, od zapomnianych kobiet Krakowa po medycynę w dawnym królewskim mieście.

LEDWO KONIEC, A ZNOWU POCZĄTEK

Już na wiosnę 2025 roku ponownie czeka nas miesiąc składania projektów w Budżecie Obywatelskim. Jednak już teraz mogą Państwo wymyślać nowe pomysły! Życzę Państwu, aby znalazły się one w przyszłorocznym artykule o zwycięskich projektach!

■ Kamil Joachimiak

Radny Młodzieżowej Rady Krakowa XI kadencji

NOWE ŻYCIE KALWARYJSKIEJ

Serce Starego Podgórza, jedna z najważniejszych arterii w naszej dzielnicy pełni istotną funkcję zarówno komunikacyjną, jak i społeczną. Ulica ta od lat potrzebuje zmian. Znana z zabytkowej zabudowy i handlowego charakteru, zmagająca się jednak z licznymi wyzwaniami urbanistycznymi. Nadmierny ruch samochodowy, brak zieleni, zaniedbana infrastruktura pieszka, ograniczone przestrzenie publiczne i nakładająca się na to ogólna estetyka (lub bardziej jej brak) to tylko niektóre z problemów, które przyczyniły się do utraty jej dawnego blasku. Właśnie dlatego, Kalwaryjska wielokrotnie była w mediach określana jako najbrzydsza ulica Krakowa.

Rada Dzielnicy od lat szuka pomysłów na zmianę wizerunku, a przede wszystkim na rozwiązanie trapiących Kalwaryjską problemów. Dlatego to właśnie te kwestie stały się motorem napędowym dla międzynarodowych warsztatów urbanistycznych organizowanych przez Politechnikę Krakowską. Jest to kolejny krok w zacieśnianiu systemowej współpracy Rady Dzielnicy z Politechniką w obszarze urbanistyki, rozpoczętej przy okazji prac nad koncepcją rewitalizacji Składu Solnego. Chcemy, aby potencjał uczelni i pomysłowość studentów były inspiracją dla Rady i władz miasta w myśleniu o naszej przestrzeni publicznej.

Podjęcie tematu Kalwaryjskiej to także odpowiedź na potrzeby mieszkańców, którzy wielokrotnie zgłaszali konieczność zmian. Jednym z istotnych punktów wyjściowych były wnioski z debaty pt. "Kalwaryjska: dziś i jutro", która została przeprowadzona przez Fundację BIS i Radę Dzielnicy XIII w lutym 2023 r. Przedstawiła je uczestnikom warsztatów Aleksandra Latocha. Dzięki temu głos lokalnej społeczności, jej spostrzeżenia i oczekiwania zostały odpowiednio zaakcentowane.

Warsztaty urbanistyczne, które odbyły się w październiku, zorganizowano w ramach Uniwersytetu Europejskiego STARS EU – sieci zrzeszającej instytucje szkolnictwa wyższego z różnych krajów Europy.

Dr hab. inż. arch. Kinga Racoń-Leja, prof. PK i dr inż. arch. Ernestyna Szpakowska-Loranc z Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki, będącej głównym organizatorem, zaprosiły do współpracy Hochschule Bremen z Niemiec oraz Polytechnic

Institute of Bragança z Portugalii. Ta międzyuczelniana współpraca umożliwiła zgromadzenie wiedzy i doświadczeń ekspertów oraz studentów z różnych dziedzin, co pozwoliło na wieloaspektowe podejście do problematyki Kalwaryjskiej.

Celem warsztatów było stworzenie strategii, które uwzględniają aspekty proekologiczne, prospołeczne oraz ekonomiczne. Ważnym założeniem było także pokazanie, jak poprzez odpowiednią organizację przestrzeni można reagować na wyzwania klimatyczne oraz zmieniające się potrzeby społeczne. Organizatorzy podkreślili, że projektowanie zrównoważonej ulicy to nie tylko odpowiedź na współczesne trendy, ale także konieczność w kontekście zmian urbanistycznych na poziomie globalnym.

Z punktu widzenia dydaktyki, warsztaty były także wyjątkową okazją dla studentów architektury, urbanistyki oraz kierunków transportowych czy inżynierii środowiska do zdobycia doświadczenia w pracy zespołowej, prowadzenia analiz terenowych i praktycznego zastosowania wiedzy akademickiej. Zajęcia te stanowiły jednocześnie część większego projektu edukacyjnego realizowanego na Politechnice Krakowskiej, co pozwoliło na kontynuację prac w ramach semestralnych projektów.

Warsztaty odbywały się od 25 do 30 października 2024 roku. Obejmowały intensywny program pełen pracy zespołowej, analiz terenowych, dyskusji z ekspertami i prezentacji koncepcji. Rozpoczęły się w Sali Obrad im. Franciszka Maryewskiego w daw-

nym podgórskim magistracie przy Rynku Podgórskim, gdzie uczestnicy mieli okazję zapoznać się z aktualnym stanem ulicy Kalwaryjskiej oraz celami projektu.

Kluczowe elementy warsztatów obejmowały:

- **Prezentacje wprowadzające.** Organizatorzy przedstawili zarówno historyczny kontekst Kalwaryjskiej, jak i najważniejsze problemy związane z jej obecnym stanem. Uczestnicy poznali również przykłady dobrych praktyk w zakresie urbanistyki zrównoważonej, które mogły stać się inspiracją dla ich działań.
- **Wizyty terenowe.** Studenci mieli możliwość bezpośredniego zapoznania się z przestrzenią Kalwaryjskiej i jej otoczeniem. Był to moment na obserwację, identyfikację głównych problemów oraz potencjalnych szans, takich jak możliwości rewitalizacji budynków czy reorganizacji przestrzeni publicznej.
- **Praca w grupach.** Uczestnicy, podzieleni na interdyscyplinarne zespoły, opracowywali różne koncepcje rozwoju ulicy. Konsultacje z wykładowcami i ekspertami umożliwiły im pogłębienie analiz oraz wypracowanie rozwiązań dostosowanych do lokalnych potrzeb.
- **Prezentacje cząstkowe i końcowe.** W trakcie warsztatów odbyły się dwie prezentacje. Pierwsza, będąca podsumowaniem etapu analitycznego, umożliwiła zespołom wymianę uwag i sugestii. Druga, prezentacja finalna, była okazją do przedstawienia całościowych koncepcji i zebrania opinii od przedstawionych gości, w tym przedstawicieli społeczności lokalnej oraz władz dzielnicy.

Efektom warsztatów było opracowanie szeregu strategii, które mają szansę stać się podstawą do rewitalizacji ulicy Kalwaryjskiej. Projekty studentów uwzględniały zarówno potrzeby mieszkańców, jak i wyzwania związane z ochroną środowiska. Do najważniejszych propozycji należały:

- **Reorganizacja przestrzeni publicznej.** Studenci zaproponowali zmniejszenie ruchu tranzytowego samochodów na rzecz bardziej zrównoważonych form transportu, takich jak rowery czy komunikacja miejska. Ulice miałyby zyskać nowe chodniki, strefy zieleni oraz małą architekturę, które poprawiłyby komfort użytkowników.
- **Wprowadzenie zieleni miejskiej.** W koncepcjach pojawiły się pomysły tworzenia pasów zieleni wzdłuż ulicy, zazielenienia elewacji budynków oraz zakładania kieszonek parków, które mogłyby stać się miejscami spotkań dla mieszkańców.

- **Modernizacja budynków.** Proponowano rewitalizację zabytkowych kamienic, w tym poprawę efektywności energetycznej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, takich jak panele słoneczne.
- **Promowanie partycypacji społecznej.** Wiele projektów zakładało angażowanie lokalnych mieszkańców w procesy decyzyjne, co miałoby zwiększyć poczucie odpowiedzialności za przestrzeń publiczną.

Warsztaty były ważnym krokiem w procesie transformacji Kalwaryjskiej, pozwalając na zaprezentowanie szerokiego wachlarza możliwości rozwoju tego obszaru. Co istotne, organizatorzy i uczestnicy zdają sobie sprawę, że prawdziwe wyzwanie dopiero się zaczyna – wdrożenie tych rozwiązań wymaga współpracy między społecznością lokalną, władzami miasta i inwestorami.

Studenci Politechniki Krakowskiej będą kontynuować prace nad swoimi koncepcjami w ramach semestralnych projektów. Wyniki tych działań mogą stać się punktem wyjścia do realizacji konkretnych zmian, które przywrócą Kalwaryjskiej jej dawny urok, jednocześnie odpowiadając na współczesne potrzeby.

Koncepcje wypracowane w trakcie warsztatów są czysto akademickie. Nie ma w tej chwili planów, aby w jakiegokolwiek formie wprowadzać je w życie. W zamyśle organizatorów mogą przyszłościowo stanowić podstawę do burzy mózgów na temat realnych zmian w obszarze Starego Podgórza. – *To jest fenomenalny zbiór pomysłów, które są bardziej lub mniej realne, ale mogą stanowić jakiś zaczątek do myślenia o tym, co może się kiedyś wydarzyć na Kalwaryjskiej* – mówi Filip Piwowarczyk, Kierny Dzielnicy XIII Podgórze zaangażowany we współpracę z Politechniką – *Na pewno będziemy o tych pomysłach rozmawiać w Radzie. Chcielibyśmy je pokazać mieszkańcom Starego Podgórza, żeby mogli się wypowiedzieć na ich temat i wyłowić z tych pomysłów takie, które faktycznie mogłyby zostać wprowadzone. Jeśli kiedyś będą odbywać się konsultacje społeczne dotyczące przyszłości ulicy Kalwaryjskiej, na pewno wtedy wrócimy do wypracowanych tutaj koncepcji by je przedyskutować.*

Ostatecznie, projekt rewitalizacji ulicy Kalwaryjskiej ma szansę stać się modelowym przykładem tego, jak lokalne inicjatywy mogą wpływać na poprawę jakości życia mieszkańców oraz środowiska miejskiego w duchu zrównoważonego rozwoju.

■ Jarosław Komorniczak

■ fot. Filip Piwowarczyk

projekty: Jadwiga Poręba, Katarzyna Podwika, Julia Oświęcimska, Karolina Sokołowska, Larissa Ayumi Namie, Bent Gerdes, Clemens Briche, Zahide Atmaca, Merle Johansen, Małgorzata Bień

HISTORIA SZKOŁY W PŁASZOWIE

ROZMOWA Z ALICJĄ SZOSTAK

“W celu założenia szkoły trywialnej w Płaszowie obowiązują się gmina Płaszów i Las Płaszowski...” tymi słowami zaczyna się kronika szkoły w Płaszowie, główny przyczynek do naszej dzisiejszej rozmowy o historii Płaszowa, części naszej dzielnicy w której mieszka Pani od dziecka.

Tak. Nawet ostatnio w rozmowie, z przyjaciółką mówiłam jej, że ja tu już jestem najstarszą rodowitą Płaszowianką, a zostało nas może pięć, sześć osób. I stąd staram się kultywować tę pamięć o Płaszowie. Zawsze było to dla mnie bardzo ważne.

Takim elementem tej pamięci jest wyjątkowa kronika szkoły przy ul. Saskiej. Kronika szkoły, ale również całego Płaszowa.

Tak. Wyjątkowy zabytek sięgający do 1860 roku i założenia naszej szkoły. Kronika trafiła do mnie przy okazji obchodów stulecia szkoły, które organizowaliśmy w 2015 roku. Przy tej okazji prosiłam znajomych, koleżanki ze szkoły, były nauczycielki, o stare zdjęcia, dokumenty, wszystkie możliwe pamiątki na przygotowaną wystawę. I między innymi, jedna osoba przyniosła mi tę wyjątkową kronikę. To było bardzo wzruszające wydarzenie, organizowane oddolnie przez samych mieszkańców skupionych wokół naszej parafii i przedszkola, które mieści się obecnie w miejscu dawnej szkoły. I mam nadzieję, że w końcu to znajdzie swoje miejsce w naszym Domu Kultury na Koszykarskiej (red. Centrum Kultury Podgórze - Klub Płaszów przy ul. Gumniska), o który tyle czasu zabiegaliśmy. Mam pisma jeszcze sprzed czterdziestu lat w sprawie jego wybudowania. To jeszcze było jak dwór stał, a ja pisałam do władz, żeby tam właśnie Dom Kultury utworzyć.

Dwór w Płaszowie - budynek mieszkalny

Pani rodzina od zawsze była związana właśnie z Płaszowem...

W świetnej pracy “Płaszów 1912-2012”, wydanej z okazji stulecia włączenia Płaszowa do Krakowa, Pan Andrzej Stasinowski prezentuje min. listę tych “rodów płaszowskich”, wyszczególnienie mieszkańców Płaszowa w określonym czasie, kto jakie grunty posiadał, kto miał tu swój dom. I tam znajdzie Pan szereg moich przodków. To chociażby jeden z moich pradziadków podpisywał z Prezydentem Leo akt przyłączenia Płaszowa do Krakowa. Już

Szkoła w Płaszowie przy ul. Saskiej

pod koniec XVIII w. nasza rodzina jest wymieniana jako właściciele domów w tym miejscu.

Stworzenie szkoły to nie tylko wyjątkowe wydarzenie, ale i spory wydatek dla lokalnej społeczności. 200 zł dla utrzymania nauczyciela, postawienie budynku zgodnego z wytycznymi, jego utrzymanie, drewno na opał, a nawet przywożenie i odwożenie księdza katechety. Tak wyglądały zobowiązania gminy wobec władz austriackich związane z otwarciem szkoły.

To rzeczywiście był duży wysiłek, ale ta szkoła bardzo szybko zaczęła żyć i stała się jednym z centrów życia lokalnej społeczności. Przyjeżdża pierwszy nauczyciel Franciszek Dzikowski, który przybył z Dąbrowa. Jan Malicki, zastępca nauczyciela, ale skąd to nie wiem. Jan Przyłipski, przybył ze Szczucina, Paweł Zbawiec, Wojciech Saladas z Wieliczki, nadetatowa nauczycielka Kazimiera Niszewska, Jadwiga Bogurówna, Kamila Fidlerówna uzupełniają pierwsze grono pedagogiczne. I to zawsze był fundament szkoły, od jej powstania przez cały czas funkcjonowania, również w moich czasach, kiedy sama byłam jej uczennicą, właśnie wyjątkowi, zaangażowani nauczyciele.

To zaangażowanie mieszkańców w stworzenie szkoły jako pewnego symbolu rozwoju gminy, to jeden z kluczowych elementów tej starej płaszowskiej wspólnoty, widocznej jeszcze w niektórych miejscach naszej dzielnicy.

To było potem gdzieś wyniesione właśnie z domu i ze szkoły, to w nas zostawało. W genach wręcz mamy taką społecznikowską żyłkę, chęć do działania, robienia czegoś dla wspólnoty. Stąd potem nasze działania przy kanalizacji, przy budowie ulic. To właśnie oddolnie, jako wspólnota często zaczynaliśmy i wykonywaliśmy kolejne działania zmieniające Płaszów. Angażowaliśmy własne pieniądze, oddawaliśmy grunt, a często pomagaliśmy przy pracy, żeby te rzeczy które dzisiaj wydają się oczywiste mogły powstać.

Pierwszy budynek szkoły szczegółowo opisano w kronice - wykonany z miękkiego drzewa przetrwał siedem lat, gdy już trzeba było go remontować, zmieniać w pierwsze ceglane sale, budować pokój dla nauczyciela z prawdziwego zdarzenia. Wszystko to możemy śledzić właśnie na kartach kroniki szkoły.

Oczywiście, ale to co w niej szczególne to opis naszej historii, nie tylko tej małej lokalnej, ale wielkiej dotyczącej całego kraju.

Wybuch wojny w 1914 roku, zajęcie szkoły przez wojsko. Wielka historia świata opisywana na kolejnych stronach przez Franciszka Cieślaka, nauczyciela i przez szesnaście lat dyrektora, która splata się z historią i życiem szkoły. Pierwsza wojna światowa i zakwaterowanie na dwa lata wojska, a w roku 1916 już otwarcie ósmej klasy i przywrócenie funkcjonowania szkoły. Rozbudowa i remont szkoły w kolejnych latach. Rok po roku znajdujemy opisy ważnych dla szkoły wydarzeń, liczbę uczniów, a pomiędzy nimi opis np. powołania Rady Regencyjnej czy proklamowania niepodległej Polski.

Śledzimy na kartach kroniki nie tylko szkołę, ale to jak rozwija się Płaszów.

Właśnie, w grudniu 1929 roku wreszcie zelektryfikowano szkołę. Wiele takich małych, drobnych informacji o naszej Płaszowskiej społeczności. I też zapisy zaangażowania w życie całego Krakowa. Taki fragment na przykład ciekawy. *W dniu 15 października 1931 roku otwarto ponownie świetlicę utrzymywaną przez Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet w Krakowie, Rynek Główny 32. Bardzo cenna inicjatywa to była. W drugim piętrze w obecności pani wojewodziny Bielakowej, Prezydentowej Beliny-Prażmowskiej, Pani Rederowej szefowej miejscowego komitetu, do którego wchodziły Pani Gliczowa, Maria Lachmanova, Włodarczykowa... - babka Zygmunta Włodarczyka późniejszego przewodniczącego Rady Dzielnicy, ksiądz Lubowiecki i Pani Warzechowa.*

A potem oczywiście II wojna światowa.

Zmarła Pani Kawalerowiczowa, która od 1931 roku prowadzi dożywianie w szkole. Na jej miejsce przyszła pani Łączna ze Zgromadzenia Sióstr Służebniczych. Podział szkół w roku szkolnym 1941-1942 na żeńską i męską. Funkcjonowanie szkoły na tle kolejnej zawieruchy dziejowej.

Cała ta historia na nowo odżyła przy okazji właśnie tych uroczystości stulecia szkoły w 2015 roku. Jak to wyglądało?

Powstał społeczny komitet "Łączy nas Płaszów", organizujący uroczystości. Zaczęło się od mszy świętej w naszej parafii, a potem spotkanie w budynku przedszkola nr 11 na Saskiej, które było dawniej właśnie siedzibą tej szkoły. No i tam między innymi zorganizowaliśmy wystawę tych wszystkich pamiątek, mieliśmy okazję do spotkań po latach. Potem, dzięki temu nawiązałam współpracę z przedszkolem, oprowadzałam nasze dzieciaczki po Płaszowie i opowiadałam im trochę o naszej lokalnej historii, pokazywałam ciekawe miejsca takie jak port.

Z czasem, w kronice tych elementów historycznych jest trochę mniej, ale prowadzi nas ona aż do 1973 roku. I część tej historii - zarówno szkoły jak i Płaszowa to już też Pani własne wspomnienia.

Ta szkoła promieniowała. Ja ją z rozrzewnieniem do dnia dzisiejszego, wspominam. Nie tylko ja, ale wiele nas, tych którzy jeszcze żyją. Przedstawienia w szkole organizowane z inicjatywy dyrektora, bo ja uczyłam się jeszcze za dyrektora Obromskiego. To też były lata czterdzieste, pięćdziesiąte. W 1956 r. skończyłam szkołę. Był prowadzony, fenomenalnie, teatr. Młodzież przedstawiała wspaniałe sztuki. Łącznie z tym, że był nawet i "Skąpiec" Moliera wystawiany. Były organizowane imprezy dla społeczności. Wycieczki dla nas, które wtedy były naprawdę czymś dużym. Wycieczka do Warszawy organizowana przez panią Spiradek, która pracowała w czasie okupacji w Wilanowie. Jej uczniowie przyjeżdżali w swoich domach nasze dzieci. Zwiedzanie odbudowującej się Warszawy, Wilanowa, to dla dzieci z Płaszowa było wtedy coś bardzo dużego.

Formalnym spadkobiercą szkolnej tradycji jest szkoła na ulicy Myśliwskiej?

Tak, szkoła przeszła na Myśliwską, a jej budynek to obecnie przedszkole. Stąd właśnie w nim zorganizowaliśmy spotkanie rocznicowe i dlatego ta ciągłość tradycji szkolnej trochę się dziś przerwała. Zmiana lokalizacji stanowi swoistą cenzurę i początek nowej szkoły. Budynek oczywiście był remontowany, ulegał zmianom nie ma np. sygnalówki, takiej wieżyczki, która kiedyś na nim była.

Dom Mazgierów - ul. Myśliwska

Szkoła była nośnikiem lokalnej odrębności, tradycji. Czy to się jakoś odczuwało, czy czuliście Państwo, że jesteście z Płaszowa, co to oznaczało?

Oczywiście, że było pewne poczucie lokalności. W końcu Płaszów był kiedyś odrębną gminą, miał swoje tradycje. Był bardzo bogaty, miał trzy cegielnie. Później jeszcze, jak zrobiono stację kolejową, rozwinął się jeszcze bardziej. Była śledziarnia, tam gdzie jest ulica Stróża Rybna i Krzywda, tam w tamtym rejonie, gdzie Lipska się zaczyna. Tam była właśnie śledziarnia, jeszcze część budynków zostało, łącznie z kominem. To było coś fenomenalnego.

Płaszów dziś, a wtedy to chyba w sporej części inne miejsce. Bardzo się zmienił?

Zmienił się, kiedyś miał zupełnie inny charakter. Tu były pola, błonia wszędzie. A na nich pasące się krowy i kury w każdym domu. Wiosną i latem przyjeżdżały tabory cygańskie i rozbijały się nad Wisłą. Okolica zmienia się i rozwija, to super, ale warto żeby w tym rozwoju pamiętać właśnie o tej historii, żeby ocalić te zabytki które jeszcze mamy, budynki, ale i wspomnienia.

Takie jak te z kroniki?

Dokładnie. Mam nadzieję, że uda się to wszystko jakoś zachować i wyeksponować, może właśnie w Domu Kultury?

- W urokliwym domu na Płaszowie rozmawiał
Jarosław Komorniczak

- fot. archiwum Alicji Szostak

Alicja Szostak z domu Nowak-Spiradek - płaszowianka, lokalna działaczka społeczna, miłośniczka tradycji Płaszowa, kultywująca pamięć o jego historii, wciąż dbająca o jego dalszy rozwój.

„OSOBNÓ, ALE RAZEM”. WYSTAWA W MUZEUM PODGÓRZA NA 110. LECIE POŁĄCZENIA PODGÓRZA I KRAKOWA

W 2025 roku przypada 110. rocznica niezwykle ważnego dla Podgórza wydarzenia jakim było połączenie z Krakowem, do którego doszło 4 lipca 1915 roku na III Moście, zwanym też Mostem Krakusa, który istniał w miejscu obecnego mostu Powstańców Śląskich. Z tej okazji zespół Muzeum Podgórza zaprasza na wyjątkową wystawę pt. „Osobno, ale razem”, która otworzy się 20 lutego 2025 i potrwa do 4 stycznia 2026 roku.

Podgórze i Kraków najczęściej przedstawiane są w opozycji do siebie, z podkreśleniem antagonizmów i różnic pomiędzy oboma miastami. Ma na to wpływ różny charakter ich społeczności, ale przede wszystkim odmienne korzenie – Podgórze było wszak miastem młodym i powstałym na ziemiach wcielonych po I zaborze do Austrii. Jednak taki obraz współistniejących po obu brzegach Wisły miejskich organizmów jest jednostronny, a nawet nieco wypaczony. Pomimo wszystkich różnic czy niesnasek społeczności Podgórza i Krakowa były bliżej siebie niż nam się może wydawać. Dlatego „Osobno, ale razem” jest wystawą poświęconą wątkom które, łączyły mieszkańców obu miast na przestrzeni lat 1784-1915, które zaprezentujemy w formie 110. mikrohistorii wybranych przez zespół Muzeum Podgórza. Dzięki różnorodnym zainteresowaniom pracowników Muzeum, Melanii Tutak, Anny Warzechy, Jakuba Jastrzębskiego i Roberta Gawła, będą one reprezentować cały przekrój miejskich spraw, skupiając się na codzienności. Na ekspozycji znajdzie się miejsce dla wątków związanych z edukacją, życiem artystycznym i religijnym, architekturą, przemysłem, ale również Twierdzą Kraków czy Rękawką. Nie zabraknie historii społecznej, w tym tej związanej z sytuacją

kobiet na przełomie XIX i XX wieku czy edukacją, jak również wątków kryminalnych. Każda z historii reprezentowana będzie na wystawie przez jeden historyczny obiekt, wśród których znajdą się dzieła sztuki i rzemiosła, przedmioty codziennego użytku, pamiątki narodowe, a nawet wyroby fabryczne. Wśród wielu przywołanych historii znajdą się zarówno te bardzo osobiste, zilustrowane rodzinnymi pamiątkami, jak i te poświęcone bohaterowi zbiorowemu jak robotnicy obu miast.

Ekлекtyczny zbiór historii będzie znajdował odbicie w nietypowym zbiorze obiektów zaprezentowanych na wystawie, wśród których wiele będzie prezentowanych szerszej publiczności po raz pierwszy, jak filiżanka z podobizną protoplastów podgórskiego rodu - Anny i Leopolda Stuhrow czy figura św. Stanisława Kazimierczyka z klasztoru kanoników regularnych z Kazimierza. Wśród 110. przedmiotów znajdzie się także kapliczka z kolekcji Seweryna Udzieli, która dała początek Muzeum Etnograficznemu w Krakowie, monstrancja z kościoła św. Józefa zaprojektowana przez Jana Sas-Zubrzyckiego oraz paleta malarska Stanisława Wyspiańskiego, który spędził wiele czasu na podgórskich Krzemionkach. Liczne dzieła artystów, w tym widoki Krakowa czy mostu podgórskiego, będą kontrastować z wyrobami podgórskich fabryk, takimi jak guzik od munduru krakowskiego tramwajarza z wytwórni Bincet i Thorn czy... gwóźdź, ślad po pierwszej w rejonie Krakowa wytwórni gwoździ. To także liczna reprezentacja wątków związanych z architekturą, zarówno szlacheckich zakładów przemysłu budowlanego jak cegielnia Maurycego Barucha i kamieniołom Libana i Ehrenpreisa, pamiątki po budowniczych jak Antoni Dostal i Ludwik Struzik, ale także wykonawcach jak Franciszek Zulliani, twórca lastrykowych posadzek czy Daniel Baldinger i Karol Markus, blacharze i instalatorzy wodociągów.

Ekspozycja jest odbiciem sieci zależności pomiędzy miastami, dlatego została zbudowana na połączeniach i skojarzeniach zamiast tradycyjnej, chronologicznej narracji. Wątki będą się zatem przeplatać, a do niektórych tematów będziemy wracać – jednak za każdym razem patrząc na nie z innej, nowej perspektywy. Zwiedzanie wystawy będzie zatem przypominać odkrywanie nowego miasta, którego topografii i rytmu dopiero się uczymy.

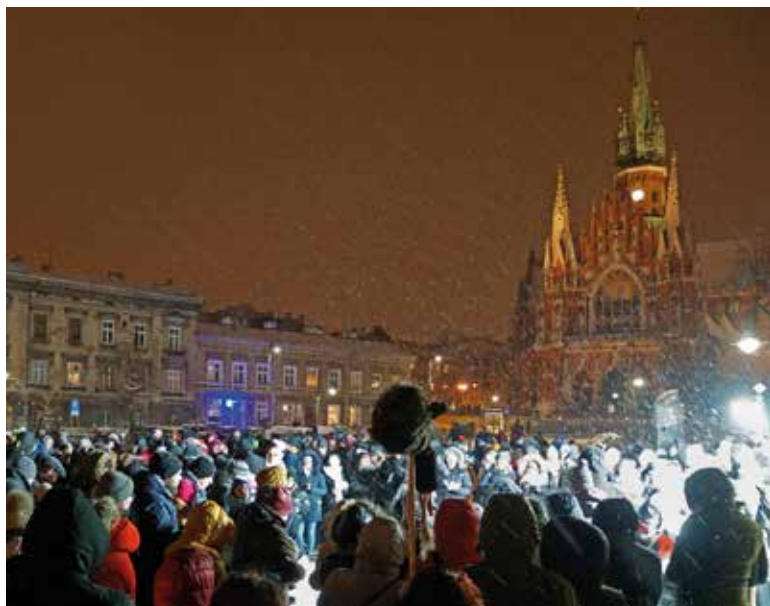
Stanowi swoisty dryf przez historię Podgórza i Krakowa, dla których łączącą je postacią jest Krakus, legendarny założyciel miasta, którego mogiła znajduje w Podgórzu. Kopiec i noszący jego imię most stanowią klamrę dla całej narracji – pierwszą i ostatnią opowieść na wystawie.

Wspólna praca zespołu Muzeum Podgórza pokazuje jak ważną przez lata była współpraca, która pozwoliła na budowanie obydwu miast ponad podziałami politycznymi i administracyjnymi, nieraz wbrew powszechnym wyobrażeniom na temat współistnienia Podgórza i Krakowa.

Otwarcie wystawy nastąpi 20 lutego 2025, a przez cały weekend 22-23 będzie trwać święto Muzeum Podgórza pod hasłem „Podgórze + Kraków”, podczas którego odbywać się będą warsztaty rodzinne, spacer, wykłady i oczywiście oprowadzania po nowej ekspozycji.

■ Zespół Muzeum Krakowa

■ fot. Muzeum Historyczne Miasta Krakowa

PODGÓRSKIE KOŁĘDOWANIE

XVIII Podgórskie Kołędowanie odbędzie się 6 stycznia 2025 roku o godzinie 19:15 na Rynku Podgórskim. To wyjątkowe wydarzenie, organizowane przez Stowarzyszenie PODGORZE.PL we współpracy z Parafią św. Józefa, stało się piękną tradycją, gromadzącą mieszkańców Podgórza oraz gości z całego Krakowa na wspólnym śpiewaniu kolęd i pastorałek.

Historia Podgórskiego Kołędowania sięga kilkunastu lat wstecz, kiedy to zrodziła się inicjatywa wspólnego świętowania w plenerze. Wigilia Bożego Narodzenia to czas, gdy rodziny zasiadają razem do wieczerzy, pozostawiając puste miejsce dla niespodziewanego gościa. Niestety, nie każdy ma możliwość spędzenia tych chwil w gronie bliskich. Dlatego właśnie powstała idea spotkania na Rynku Podgórskim w Święto Trzech Króli, by wspólnie, przy rozświetlonej choince, śpiewać najpiękniejsze polskie kolędy.

Podgórskie Kołędowanie to nie tylko muzyka, ale przede wszystkim okazja do integracji lokalnej społeczności. Co roku, niezależnie od pogody, kilkaset osób zbiera się, by razem cieszyć się świąteczną atmosferą. Takie inicjatywy pokazują, jak ważne jest pielęgnowanie tradycji i wspólne przeżywanie świątecznych chwil.

Tegoroczne, XVIII Podgórskie Kołędowanie, to doskonała okazja, by poczuć magię świąt w sercu Podgórza. Organizatorzy przygotowali specjalny program, który z pewnością dostarczy wielu wzruszeń i radości. Wspólne śpiewanie kolęd przy blasku choinki to chwila, która na długo pozostaje w pamięci i sercach uczestników.

Nieważne jaka wtedy jest pogoda. Najważniejsze, że wszyscy są razem, a zbiera się nas wtedy kilkaset osób. Możemy śpiewać i radować się przy takim symbolicznym podgórskim wigilijnym stole. Nikomu wtedy nie jest zimno, a każdy może odrobinę tego ciepła w postaci płomyka świecy zanieść do swojego domu.

Zapraszamy wszystkich mieszkańców do udziału w tym wyjątkowym wydarzeniu. Niech to będzie czas radości, refleksji i wspólnego kołędowania, które zbliża ludzi i umacnia poczucie wspólnoty.

Do zobaczenia 6 stycznia 2025 roku o godzinie 19:15 na Rynku Podgórskim! Niech dźwięk kolęd niesie się daleko, a świąteczna radość wypełni nasze serca.

■ Wojtek Prostacki

■ fot. Paweł Kubisztal

MADE IN PODGÓRZE - BAŃKI

Przemysł pod Krzemionkami miał różne oblicza. Dziś przypominamy Państwu kolejne z nich, bowiem trudno wyobrazić sobie Święta Bożego Narodzenia bez choinki udekorowanej bańkami – bo tak przecież nazywa się w Krakowie bombki. Podgórze ma w tej tradycji swoje miejsce, działały tutaj bowiem zakłady produkujące te szklane precjoza. Kiedyś każda z nich była wykonywana ręcznie, a sama produkcja miała charakter rzemiosła. Podgórskie bańki wędrowały nie tylko do krakowskich domów, ale nawet za ocean.

Historia baniek w Podgórzu zaczyna się tuż przed wybuchem II wojny światowej, gdy przy ulicy Krakusa 8 powstaje pierwszy zakład, w którego asortymencie pojawiły się szklane ozdoby choinkowe. Jak w wielu innych przypadkach, wydmuchiwanie z cieniutkiego szkła bańki są efektem ubocznym produkcji szkieł laboratoryjnych czy przyrządów takich jak tłuszczomierze. Prawdziwy boom na bańki przyszedł jednak po zakończeniu wojny. W styczniu 1949 roku w Podgórzu powstała pierwsza Państwowa Fabryka Galanterii Szklanej, z czasem przekształcona w II Zakład Terenowy Krakowskiej Wytwórni Wyrobów Szklanych Spółdzielni Pracy „Gospodarcza”, której główna siedziba mieściła się przy ul. Lubicz 9. Zakład umieszczono w dawnych zabudowaniach fabrycznych na Krzemionkach, przy al. Dembowskiego. Wcześniej działała tam m.in. fabryka opatrunków Ludwika Dobrowolskiego, fabryka świec Gloria, czy producent żyletek „TOLEDO”.

Cały proces wykonywania baniek w podgórskich zakładach odbywał się ręcznie. Najpierw ze szklanych rurek dostarczanych przez Krakowską Hutę Szkła z ul. Lipowej wydmuchiwało cieniutką szklaną bańkę. Najtrudniejsze do wykonania były te z „reflektorem” czyli wklęsłą połączoną powierzchnią. W 1950 roku wśród osób wykonujących tę pracę był Aleksander Grodziecki, który dziennie potrafił przygotować nawet 1000 sztuk szklanych kul. W kolejnym etapie bańki z pozostawioną długą szklaną szyjką trafiały do posrebrzalni, gdzie wewnątrz pokrywano było płynnym metalem. W tym samym czasie co Grodziecki pracowały

tam Leokadia Danielska, Aniela Krzyścin i Zofia Czarniecka, a laboratorium kierowała Maria Kropp. Następnie posrebrzone kule trafiały do sąsiedniego pomieszczenia, czyli malarni, w której m.in. panie: Stanisława Mazurówna, Józefa Krokosz i Danuta Waś pokrywały je dekoracyjną malaturą. Jak wspominała pierwsza z nich:

„Samo malowanie baniek to już właściwie formalność, gdyż trzeba się trzymać ustalonych wzorów, ale skomponować taki wzór – to daje mi prawdziwą satysfakcję”

Dekoratorzy pracujący w wytwórni w 1950 roku byli absolwentkami Akademii Sztuk Pięknych, jednak jak pokazuje ogłoszenie z lat 80. do tego zawodu poszukiwano zarówno absolwentów szkół plastycznych jak i twórców sztuki ludowej oraz „osoby posiadające uzdolnienia plastyczne”.

Pomalowane bańki trafiały do suszarni, a następnie po przecięciu szklanej szyjki zaopatrywane były w metalową zawieszkę. Na ostatnim etapie dokonywano kontroli jakości, a następnie pakowano bańki do pudełek. Te wysyłane drogą morską za ocean wymagały dodatkowego zabezpieczenia przed wilgocią, dlatego opakowywano je w specjalny smołowany papier.

Bańki z alei Dembowskiego przeznaczone były przede wszystkim na eksport, zwłaszcza w najwcześniejszym okresie produkcji, zaś ich sprzedaż przynosiła dewizy, tak potrzebne odbudowującej się po wojnie gospodarce. Tylko w 1978 roku z Podgórza w świat wyjechało 16 tys. kompletów ozdób choinkowych, a jak podawał Dziennik Polski w 1950 produkowano 7 tys. baniek dziennie! Jak podkreślały ówczesne dzienniki, nasz lokalny zakład konkurował z potentatami na światowym rynku z Niemiec i... Japonii. Wyroby trafiały przede wszystkim na rynek amerykański – „Mała Ameryka” w Podgórzu to jak widać nie tylko czasy prosperity

nie błyszczą się, są natomiast ozdobione wzorkiem w esy-floresy lub wesole kacuszki, zajączki itp.”

Materiały prasowe dotyczące zakładu to jednak nie tylko artykuły o produkcji czy ogłoszenia o pracę. Spółdzielnia „Gospodarcza” dbała również o wykształcenie przyszłych kadr, m.in. pracujących później przy wyrobie baniek, jak dmuchacze szkła, oferując stypendia dla uczniów szkoły zawodowej działającej przy ul. św. Agnieszki. Znajdziemy też informacje dotyczące spraw całkowicie prozaicznych, jak zapewnienie pracownikom świetlicy.

Po 1989 roku potomkowie Ludwika Dobrowolskiego, właściciele obiektu, nadal wynajmowali pomieszczenia Spółdzielni, jednak zakład nie sprostał zmianom sytuacji rynkowej, jaka nastąpiła w latach 90., i na początku XXI wieku podgórska fabryka baniek uległa likwidacji. W opuszczonych pomieszczeniach pozostały niedokończone półprodukty oraz powieszony na ścianie obraz autorstwa Józefa Pochwalskiego z 1956 roku, przedstawiający dwie kobiety wydychające szklane bańki. Obraz ten został przekazany przez właściciela budynku Jerzego Donimirskiego do Domu Historii Podgórza, a następnie do Muzeum Krakowa. Obecnie znajduje się on na wystawie stałej „Kraków od początku bez końca” w Pałacu Krzysztofory. W zbiorach Muzeum znajdują się również bańki oraz rachunki z tego zakładu. Budynek przy al. Dembowskiego z wnętrzami fabryki baniek był udostępniany do zwiedzania podczas Podgórskich Dni Otwartych Drzwi.

Lata 90. przyniosły też pojawienie się kolejnego rzemieślniczego zakładu produkującego bańki na mapie Podgórza. Do willi przy ulicy Romanowicza 9 przeniosła się z ul. Kijowskiej produkcja prowadzona przez Mirosława Szczecińskiego. Podobnie jak w przypadku przedwojennej fabryki z ul. Krakusa, Szczeciński łączył wyrób baniek z produkcją szkła laboratoryjnego, natomiast swoje wyroby eksportował do Ameryki podobnie jak zakład z al. Dembowskiego. Zakład przestał działać na Zabłociu pod koniec drugiej dekady XXI. wieku, a jeszcze do niedawna na willi wisiał jego szyld. Wyroby Szczecińskiego wciąż pojawiają się na zagranicznych aukcjach internetowych.

Pomimo zalewu rynku bombkami z marketów, często plastikowymi, szklane podgórskie bańki wciąż znajdują się w wielu krakowskich domach. Raz do roku ozdabiają nasze choinki, od niechęci przypominając o historii podgórskiego przemysłu. Być może są i u Państwa w domu – warto zatem sprawdzić czy na starym, tekturowym pudełku nie ma odbitej pieczętki.

■ Jakub Jastrzębski - Muzeum Podgórze

■ fot. Muzeum Historyczne Miasta Krakowa

miasta na przełomie XIX i XX wieku. Na rynek krajowy trafiały natomiast nadwyżki produkcji oraz, co charakterystyczne dla lat PRLu, wyroby II gatunku, czyli z drobnymi wadami. Wśród wielu wzorów stworzonych przy Dembowskiego znalazły się nawet bańki wielkanocne! W 1984 roku do sklepów w Krakowie trafiły „Szklane ozdoby choinkowe, asortyment – pisanki”. Jak donosił Dziennik Polski:

„Bańki wielkanocne różnią się od bożonarodzeniowych w sposób zasadniczy. Owszem, są ze szkła i mają charakterystyczne druciane uszko do wieszania na drzewku, ale na tym kończy się podobieństwo. Bańki-pisanki mają charakterystyczny kształt jaja,

PÓŁkolonie

w Klubie Płaszów

Od poniedziałku do piątku, w godz. 9.00-15.00

W programie:

600 zł/turnus

W cenie:

20-24.01.2025

- Warsztaty edukacyjne i podróżnicze
- Spektakl dla dzieci
- Wizyta w Arcade Museum – Muzeum Gier Komputerowych
- Wyjście do kina
- Zabawa w GOkidz!

27-31.01.2025

- Turniej gier planszowych
- Spektakl profilaktyczny
- Warsztaty kreatywne
- Wizyta w Muzeum Iluzji
- Bal karnawałowy
- Spacer edukacyjny

i wiele innych atrakcji

- Atrakcyjny program
- Opieka wychowawców
- Obiad

Zapisy od 10.12.2024, godz. 18.00

**Centrum Kultury Podgórze
Klub Płaszów
ul. Gumniska 32
tel. 515 757 852, 12 202 01 73
plaszow.ckpodgorza.pl
plaszow@ckpodgorza.pl**